

Aardbol van Wol – CKE i.s.m. Scharrelkunst Kunstmenu-activiteit – lessen in de klas

Deze lesbrief beschrijft een les of een project voor het primair onderwijs. De activiteit is ontwikkeld in het kader van de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit in Eindhoven, aansluitend op de doorlopende leerlijn van De Culturele Ladekast. Met deze lesbrief kan de leerkracht zich op de activiteit voorbereiden.

Leerdoelen doorlopende leerlijn beeldend

De (project)lessen sluiten aan op de culturele vermogens van de doorlopende leerlijn, zoals beschreven in De Culturele Ladekast. De nadruk ligt daarbij op deze leerdoelen voor beeldend:

Receptief vermogen	Creërend vermogen	Reflectief vermogen	Analyserend vermogen
De leerling neemt een kunstwerk aandachtig waar en onderzoekt welk verhaal het vertelt.	De leerling kan experimenteren met materiaal en techniek bij tweedimensionaal werk en kan zijn vaardigheden vergroten.	De leerling kan de verschillen tussen werkstukken benoemen met aandacht voor ontwerp, vormgeving (en presentatie)	De leerling kent steeds meer beeldende begrippen zodat hij dat wat hij ervaart beter kan verwoorden.
De leerling kan gericht kijken naar vormen, kleuren, materialen en technieken.		De leerling kan een eigen mening vormen en benoemen wat hem aanspreekt en wat hij voelt bij beeldend werk.	

Titel: Aardbol van wol

Ontwikkeld door: CKE i.s.m. Scharrelkunst

Instelling: Centrum voor de Kunsten Eindhoven (CKE)

CKE vervult in Eindhoven de rol van Huis voor Amateurkunst en Cultuureducatie. We brengen mensen van alle leeftijden in aanraking met actieve kunstbeoefening en cultuureducatie. We zijn er voor uiteenlopende doelgroepen in het onderwijs, het sociaal-maatschappelijke domein en het vrijetijdscircuit.

Vakdocent: Scharrelkunst/ Sabien Rutten

Sabien is in 1993 afgestudeerd aan de stadsacademie in Maastricht en volgde daar de richting beeldhouwen. Daarnaast heeft ze de eerstegraads lerarenopleiding handvaardigheid gevolgd met een master in educatie, ook heeft Sabien een eerstegraads acte kunstgeschiedenis en is ze afgestudeerd als orthopedagogische beeldende vormgeefster.

Discipline: beeldend

Doelgroep: groep 3 en 4

Duur activiteit:

- Aantal lessen: 2
- Aantal uren: 2 x 1,5 uur

Hoofdthema('s): vilt, wol, kleur, wereld

Activiteit in het kort: Geïnspireerd door de viltkunst van Claudy Jongstra gaan de leerlingen zelf aan de slag met schapenwol. Viltten prikkelt de zintuigen. Eerst gaan we de wol onderzoeken; met de handen door wol, zeep en warm water... een ontspannende 'aardse' ervaring. Door deze handeling ontstaat vilt. Iedere leerling maakt met het eigen gemaakte vilt en gekleurde wollen draden een landschap. We laten het werk drogen en in de tweede les werken we de gedroogde landschappen af met naald en draad, kralen, ijzerdraad en garen. Alle werken worden op één bol vastgemaakt, zo ontstaat een zeer speciaal gezamenlijk kunstwerk namelijk een "Aardbol van wol".

Aansluiting van de (project)lessen op de vakinhoud en vakspecifieke begrippen beeldend	
Technieken en Materialen	<ul style="list-style-type: none"> - Werken met textiel: draden knippen, draden plakken, rijgen met kralen draad in naald - Ruimtelijk construeren: Lijmen met plakranden
Beeldaspecten	<ul style="list-style-type: none"> - Lijnen als textuur, decoratie (en arcering) - Kleurnuances en kleurcontrasten
Beeldebegrippen	<ul style="list-style-type: none"> - Gevoelswaarde van kleuren (vrolijke, sombere, koele warme) - Textuur, verschillen in textuur (ruw, glad, zacht) - Compositie: ritme, herhaling van vormen

Korte beschrijving per les van de inleiding, de kern/opdrachten en de afsluiting	
LES 1	<ul style="list-style-type: none"> • Inleiding: Leerlingen krijgen kort uitleg over de werelddbol, de verdeling van land en water. Zo iets gaan we maken. We bekijken de diverse viltkunstwerken van Claudy Jongstra in een prezi of PowerPoint. En bespreken: <ul style="list-style-type: none"> - Welke kleuren, vlakken, lijnen zie je - Zie je herhalingen (ritme, compositie) - Wat zie je, waar doet het aan denken - Welke landschappen zie je (woestijn, water etc.,) Daarna bekijken we de schapenwol waarbij we alle zintuigen gebruiken en gaan we aan de slag met het viltten. Bedenk je eigen fantasielandschap; vergeet het water in je landschap niet. • Kern/opdrachten: Viltten met schapenwol. Leerlingen maken een basislap van gekaarde schapenwol op noppenfolie. Op deze lap maken ze met gekleurde wol en wollen draden hun fantasielandschap. Bespreek de mogelijkheid van kleurnuances en kleurcontrasten. Ze mogen uitproberen tot het echt hun landschap is. <p>Is het fantasielandschap af dan schenken we warm water met groene zeep over de wol zodat het helemaal vochtig is. De wol wordt een beetje aangedrukt en dan vouwen we het noppenfolie eroverheen. Nog een beetje water en groene zeep op</p>

	<p>de noppenfolie en start met voorzichtig wrijven, het wrijven mag steeds intensiever. Dan wordt het noppenfolie opgerold en rol je de folie 50 keer heen en weer.</p> <p>Openvouwen en de andere kant oprollen en weer 50 keer rollen. Maak de folie open en je zult zien dat alle wol aan elkaar vastzit, het is een dekentje geworden.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Afsluiting: De werkstukken/lapjes gaan nu drogen. De volgende keer gaan we er verder aan werken en samen maken we er een wereldbol van.
--	---

LES 1 – Voorbereiding door school	
<ul style="list-style-type: none"> • Vorbereiding van de leerlingen (door de leerkracht) Bekijk samen met de klas dit filmpje van Schooltv: https://schooltv.nl/video/huisje-boompje-beestje-het-schaap/#q=w <p>Ook kun je met de leerlingen een schaapsherder bezoeken. Rob Adriaans, Doolstraat 7 Eindhoven https://schapenhouderijshop.nl/ Natuurpoort De Plaetse in Heeze https://www.natuurpoorten.nl/locaties/de-plaetse</p> <ul style="list-style-type: none"> • Benodigde apparatuur: Digibord met internetverbinding • Gebruiksmaterialen: De vakdocent zorgt voor: dienblad, noppenfolie, waterkoker, waterflesjes met gaten De school zorgt voor: A4 papier met de naam van iedere leerling erop, hier kan de wol op Drogen. • Verbruiksmaterialen: De vakdocent zorgt voor: Schapenwol, verschillende kleuren wol, groene zeep De school zorgt voor: Oude kleine handdoek per leerling • De rol van de leerkracht tijdens de les: ondersteunend, een extra hulpouder inschakelen 	

LES 1 – Mogelijkheden voor een vervolg	
<ul style="list-style-type: none"> • Vervolgopdracht(en) na de les: Bekijk de wereldbol van de aarde met de klas https://www.youtube.com/watch?v=REccnRL5gDU Bespreek de verschillende landschappen. 	

Korte beschrijving per les van de inleiding, de kern/opdrachten en de afsluiting	
LES 2	<ul style="list-style-type: none"> • Inleiding: Bekijk je werkstuk. Hoe hadden we het ook al weer gemaakt? <p>Wat zijn de verschillen tussen de werkstukken? Waar doet het aan je aan denken; hoe komt dat? (Denk aan kleur, lijn, vlak, compositie)</p> <p>We gaan het nu verder afwerken en versieren, dat doen we met naald en draad. Misschien moeten er nog wegen komen, of vissen in het water. Hoe maak je je</p>

	<p>landschap nog 'woestijn-achtiger/ frisser/ glimmender'. Uitleg over werken met naald en draad. https://schooltv.nl/video/hoppatee-hoe-zet-je-een-knoop-aan/#q=naaien</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kern/opdrachten: Versieren door middel van naald en draad. Zo kunnen er wegen gemaakt worden van linten of huizen van kralen. Stukjes plastic of zilverdraad erop naaien als water. • Afsluiting: We plakken alle fantasielanden op de werldebol. De leerlingen smeren de lijm op de randen en brengen "hun" stukje land naar de werldebol waarna we hem er samen opplakken. Kinderen die klaar zijn gaan opruimen en maken daarna een tekening van hun fantasiewereld.
--	--

LES 2 – Voorbereiding door school

- **Voorbereiding van de leerlingen**

Misschien tussentijds een keer kijken naar de lapjes, zijn ze al droog na een paar dagen?

- **Benodigde apparatuur:** Digibord met internetverbinding

- **Gebruiksmaterialen:**

Vakdocent zorgt voor: Grote opblaasbal, naalden

School zorgt voor: scharen

- **Verbruiksmaterialen:** Vakdocent zorgt voor: draden, knopen, lintjes, lijm

- **De rol van de leerkracht tijdens de les:** ondersteunend, een extra hulpouder inschakelen

LES 2 – Mogelijkheden voor een vervolg

- **Vervolgopdracht(en) na de les:**

Laat leerlingen verder fantaseren/ schrijven/ tekenen over hun fantasieland. Hoe ziet het eruit? Hoe heet het en hoe heten de bewoners? Wat eten ze er? Zijn er ook dieren? Hoe zien de huizen eruit? Etc.

- **Presentatie** (bijvoorbeeld voor de duo-leerkracht, aan andere klassen of ouders)

Hang de werldebol op in de klas of op school. Hang er een briefje bij wat het is en hoe het gemaakt is.